

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TARİH DERSİ

2019 – 2020
Eğitim Öğretim Yılı
İkinci Dönem

ÖĞRETİM PROGRAMI
(Kritik konu ve kazanımlar)

(9. Sınıf)

9. SINIF

ÜNİTELER	MEVCUT KAZANIM SAYISI	KRİTİK KAZANIM SAYISI	KRİTİK OLMAYAN KAZANIM SAYISI
5. ÜNİTE: İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU	5	5	-
6. ÜNİTE: TÜRKLERİN İSLAMİYETİ KABULÜ VE İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ	5	4	1
TOPLAM	10	9	1

KAZANIM VE AÇIKLAMALAR

5. ÜNİTE: İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU

9.5.1. İslamiyet'in doğuşu sırasında Arap Yarımadası, Asya, Avrupa ve Afrika'nın genel durumunu açıklar.

b) Hz. Muhammed'in peygamberliğinin öncesinde Mekke'deki ve Arap Yarımadası'nın geri kalan kısmındaki siyasi durum ve toplumsal düzen ana hatlarıyla ele alınır.

(Kazanım tüm program boyunca sadece burada ele alınmaktadır.)

9.5.2. Hz. Muhammed ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların Arap Yarımadası ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetlerini kavrar.

a) Hz. Muhammed Dönemi'nde Müslümanların kendilerini korumak ve İslam'ı yaymak üzere gerçekleştirdikleri muharebelere degeñilir. Muharebelerin sadece önem ve amaçları vurgulanarak diğer ayrıntılara girilmez.

b) Medine Sözleşmesi'nin öngördüğü toplum düzeni ve ilk kurumsal yapılmalar (eğitim, idare, güvenlik ve yargı) ele alınır.

c) Dört Halife Dönemi'nde İslam toplumunun idaresi, sınırların genişlemesi ve ihtiqlalar üzerinde durulur.

ç) Dört Halife Dönemi'nde İslam toplumunda yaşanan siyasi mücadeleler ile sosyal karışıklıkların sebep ve sonuçlarına ana hatlarıyla degeñilir.

(Kazanım tüm program boyunca sadece burada ele alınmaktadır. 6. Ünite kazanımlarının ön koşuludur.)

9.5.3. Emeviler ile birlikte İslam Devleti'nin yapısında meydana gelen değişimi analiz eder.

b) Emeviler Dönemi'nde inanç ve siyaset ilişkisi ile keskinleşmeye başlayan mezhebi yönelikler ele alınır.

c) Emeviler Dönemi'nde İslamiyet'in Kuzey Afrika ve Avrupa'daki yayılışına ve İslam kültürüünün Avrupa'ya etkilerine de givenilir. Endülüs'teki düşünce ve kültür dünyası; önemli şahsiyetler ve tercüme faaliyetleri ekseninde özellikle vurgulanır.

(Kazanım tüm program boyunca sadece burada ele alınmaktadır.)

9.5.4. Türklerin Abbasi Devleti'ndeki askerî ve siyasi gelişmelerde oynadıkları rolleri kavrar.

- a) Abbasiler Dönemi'ndeki başlıca siyasi ve sosyal gelişmelere kısaca de givenilir.
- b) Halife Me'mun ve Mu'tasim Dönemlerinde Türk asker ve devlet görevlilerinin Abbasi devlet yönetiminde artan etkisi ve bu durumun sonuçları açıklanır.
- c) İslam hâkimiyetinin Afrika'daki genişlemesinden hareketle Tolunoğulları (868-905), İhşîdîler (935-969), Eyyubîler (1174-1250) ve Memlûk Devleti (1250-1517) öne çıkan özellikleriyle kısaca ele alınır.

(Kazanım tüm program boyunca sadece burada ele alınmaktadır.)

9.5.5. Sekizinci ve on ikinci yüzyıllar arasında İslam medeniyeti çerçevesindeki ilmî faaliyetleri değerlendendirir.

- a) İslam medeniyetinin ilim ve eğitim kurumları (Beytü'l-hikme, medreseler, camiler ve kütüphaneler) kısaca tanıtılır.
- ç) İslam medeniyetine mensup olup farklı bilim alanlarındaki çalışmaları ile düşünce ve bilim tarihine geçmiş önemli âlimleri (Farabi, İbn-i Sina, İmam Gazali, İbn-i Rüşd) öne çıkan çalışmaları, fikir ve eserleri yönüyle ele alınır.
- d) İslam dünyasında ortaya çıkan bilimsel gelişmelere ve bu gelişmelerin Avrupa'ya etkilerine kısaca de givenilir.

(Kazanım tüm program boyunca sadece burada ele alınmaktadır. 9. sınıf 6. ünite ile 11. sınıf 2. ünite kazanımlarının ön koşuludur.)

6. ÜNİTE: TÜRKLERİN İSLAMIYETİ KABULÜ VE İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

9.6.2. Türklerin İslamiyet'i kabul etme sürecine etki eden faktörleri açıklar.

- a) Türk topluluklarının İslamiyet'i kabulleninin bir anda ve toplu olarak değil aşamalı olarak ve farklı tarihlerde gerçekleştiği vurgulanır.

(Ünitenin anlaşılmaması için ön koşuldur.)

9.6.3. Karahanlı ve Gazneli örneklerinden hareketle İslamiyet'in kabulünün Türk devlet yapısında ve toplumsal hayatı meydana getirdiği değişimleri analiz eder.

Dönemin yazılı eserleri "Kutadgu Bilig", "Divânü Lûgati't-Türk", "Atabetü'l-Hakayık" ve "Divân-i Hikmet"e kısaca de givenilir.

(Kazanım millî kültür bilinci kazandırılması için vazgeçilmezdir.)

9.6.4. Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'ndeki başlıca siyasi gelişmeleri Türk tarihi içerisindeki önemi bağlamında açıklar.

- a) Oğuz Türklerinin İslamiyet'i kabul etmelerinin Türk ve İslam tarihinde meydana getirdiği siyasi, sosyal ve kültürel etkilere de givenilir.
- b) Dandanakan, Pasinler ve Malazgirt Muharebelerinin sebep ve sonuçları kısaca ele alınır.

c) *Büyük Selçuklu Devleti'nin Tuğrul Bey Dönemi'nde İslam dünyasında koruyucu rol üstlendiğine dechinilir.*

c) *Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılış sürecine dechinilir.*

(Kazanım tüm program boyunca sadece burada ele alınmaktadır. Kazanım millî kimlik kazandırılması için vazgeçilmezdir.)

9.6.5. Büyük Selçuklu Devleti'nin yönetim ve toplum yapısını kavrar.

a) *Büyük Selçuklu Devleti'nin güç ve yönetim yapısı; ele alınır.*

b) *İran ve Türk devlet geleneklerine ait unsurların Büyük Selçuklu devlet teşkilatında birlikte yer aldığı vurgulanır.*

c) *Nizâmülmülk'ün "Siyasetnâme" adlı eseri devlet yöneticilerinde aranan özellikler açısından incelenir.*

(Kazanım tüm program boyunca sadece burada ele alınmaktadır. Kazanım millî kültür bilinci kazandırılması için vazgeçilmezdir.)